

OPBOUW



WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Boeketje trouwpreken ⁽¹⁾

„Geheiligd door het Woord Gods en door gebed” (1 Timotheüs 4:4, 5)

We krijgen soms de indruk, dat Paulus nogal gereserveerd over het huwelijk denkt. Maar hier schrijft hij er zeer positief over! Hij moet dan ook de jonge Timotheüs met klem waarschuwen voor opkomende vreemde ideeën onder christelijke dekmantel. Het verkeerde, de zonde, zou in de materie zitten, in het lichaam ook. Daarom wordt onthouding op allerlei gebied gepropageerd: onthouding van spijsen, van het huwelijk, van geld en goed; trek je terug uit het laagbijdegrondse leven en verhef je tot een puur geestelijk bestaan. — Maar wat wordt hier kwaad gesproken van Gods goede schepping! Alsof onze lichamen niet óók uit Gods handen zijn voortgekomen. Heeft Hijzelf niet ook dáárvan gezegd, dat het zeer goed was? Neen, de zonde zit niet in het lichaam, maar in ons hart. Je krijgt de zonde er dan ook niet onder door bijv. van het huwelijk af te zien of door een soort huwelijk op te zetten, waarbij het lichamelijke geen rol speelt, — dat helpt geen steek. Van onze zonde worden we alleen verlost door Christus! En heeft Hij niet aan maaltijden deelgenomen en voor wijn gezorgd voor de bruiloft te Kana? Het bederf zit nooit in de goede gaven van God, maar in de manier waarop wij ermee omgaan. Wat is daardoor op allerlei wijze het huwelijksleven bedorven, uitgehold, onteerd. Wat zo mooi kan zijn en zo mooi ook door God bedoeld is verwordt dan tot het slechtste. En dat leidt er dan weer toe, dat velen het huwelijk niet meer zien zitten en niet meer zo nodig vinden.

Daarom ligt er zo'n grote kracht in de positieve waardering van het huwelijksleven in onze tekst, tegenover alle negativisme op dit gebied. Het huwelijk mag een rijk geschenk zijn van onze hemelse Vader! Het mooiste cadeau, dat u vandaag krijgt, is uw huwelijk zelf; dat krijgt u zomaar van God cadeau! Neem het eerbiedig aan. En ga er voorzichtig mee om. Want het is een broos en breekbaar geschenk. Als je er ondoordacht en wat ruw mee omgaat zit je zomaar met de scherven. Je kunt het alleen met dankzegging aannemen en dagelijks gebruiken. Blijf er positief tegenover staan en blijf er verwonderd over, dat dit je deel mocht worden.

Als we van het mooiste het lelijkste maken, gaan heel wat

dan zeg ik: niet door wat wij ervan maken, niet door tijdelijke bevliegingen van verliefdheid, zelfs niet door de beste voornemens van liefde en trouw, maar „door het woord Gods en door gebed”.

Wellicht mogen we hier vooral aan het zegenende woord van God denken (Bouma in de Korte Verklaring). Toen God man en vrouw geschapen had zegende Hij hen en zeide: „Weest vruchtbaar en vervult de aarde en neemt verantwoordelijkheid op u voor alles wat Ik u in handen geef.”. Zonder dit zegenwoord van God zal het niet gaan. Dan wordt het onbegonnen werk. Bij voorbaat tot mislukking gedoemd. Onder de kracht van Gods zegenend woord komt er leven en blijft het leven. Je huwelijksleven wordt dan geen doodse zaak, maar het mag blijven: leven — lieven — loven!

—☆—

DOOR
C. P. PLOOY
EDE

jongeren om ons heen denken dat een mooi en fijn huwelijk per definitie tot de onmogelijkheden hoort. En het fatale gevolg wordt weer: verachting en mijding van het huwelijk.

—☆—

Wanhoop er niet aan: ons huwelijk mag geheiligd worden, zegt Paulus. Aan God opgedragen. Hem toegewijd. In Zijn dienst geleefd. Binnen Zijn Rijk functionerend. En als u mij vraagt hoe dat dan mogelijk is,

Maar dan ook: het gebed!

Al biddende houden we God aan zijn zegenbelofte. We leggen de hand van ons geloof op het woord van Zijn zegen. Zo mogen we Gods zegen over ons leven heentrekken. En ons liefdeverkeer is dan opgenomen, geheiligd, in het verbondsverkeer tussen de HERE en ons. Van Zijn kant daalt elke dag Zijn zegen op u neer, — en van uw kant klimt het gebed en de dankzegging elke dag tot Hem op. De omgang met elkaar leren we in de omgang met de HERE. Als 't met Hem maar in orde is en na elke misse dag weer in orde komt, — dan komt het met elkaar ook wel weer in orde, na elke misse dag.

Wanhoop nooit aan uw huwelijk! Christus heeft de weg geopend en de Heilige Geest leert ons die weg begaan, naar God

Inhoud

- 105 Ds C. P. Plooy,
Boeketje trouwpreken 1
- 106 Ds A. van der Dussen,
Aandacht voor de Heilige Geest (1)
- 105 Ds A. H. Algra,
Pastorale notities
- 107 Prof. dr D. Holwerda,
Kent de Schrift vrouwelijke diakenen? (1)
- 109 D. W. L. Milo,
Ondergang-Titanic 1912
- 110 H. Algra,
Waarover spraken zij?
(Uit de LV te Enschede)

toe, met al onze fouten en gebreken. Zolang er een weg open is naar God toe, is er ook een weg open naar elkáár toe. Zou dat niet dezelfde weg zijn? De weg van het gebed. De weg van Gods beloftewoord. De weg waarlangs Gods zegen ons verzekerd wordt.

—☆—

Een paar verzen na onze tekst schrijft Paulus: „Oefen u in de godsvrucht”. Zou dat niet de beste raad zijn voor een gezond en gelukkig huwelijksleven: oefen u gestadig in de godsvrucht.

ATTENTIE !

Berichten voor de rubriek 'Kerknieuws / Uit breder kring' gedurende de maand APRIL te zenden aan: Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15, 8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476. Bij voorbaat mijn dank!

M. J. F. van der Wal

Aandacht voor de Heilige Geest ⁽¹⁾

„Wanneer men gaat spreken of schrijven over een 'leer van de Heilige Geest' (...) is het toch wel opvallend, dat er maar betrekkelijk weinig over geschreven is.”

Prof. dr W. C. van Unnik, 1961

„Heel wat christenen, die vrijmoedig over de schepping, de menswording, de verzoening, over Christus, de kerk en zelfs over de toekomst spreken, vermijden toch over het werk van de Heilige Geest te spreken. (...) Het resultaat is een geestelijke ondervoeding van de theologie en, als gevolg daarvan, van de prediking, de leer en het kerkelijk leven.”

Prof. dr H. Berkhof, 1964

Zo maar twee uitspraken van vooraanstaande Nederl. Herv. theologen, ruim 20 jaar geleden. Vele andere van dezelfde strekking zijn eraan toe te voegen; iemand heeft de leer van de Heilige Geest zelfs wel eens de Assepoester van de theologie genoemd! Intussen zijn we zo'n 20 jaar verder en dat is te merken ook: we zijn sindsdien overstroomd met literatuur over de Heilige Geest, van eenvoudige bijbelstudie-materiaal tot streng theologische werken. Je kunt er met Berkhof over twisten, of de geestelijke ondervoeding van de theologie de oorzaak is van die van het kerkelijk leven, dan wel omgekeerd; vast staat, dat die theologische interesse in het werk van de Geest gelijk op is gegaan met opmerkelijke ontwikkelingen in de kerk. Dwars door het protestantisme en het Rooms-katholicisme voer sinds de jaren zestig de Charismatische Beweging, die velen bracht tot een verdieping van hun geloofsleven en een beleving van Geestesgaven (Grieks: charismata) als tongentaal en (gebeds)genezing, waarop tot dusverre de Pinksterbeweging het monopoly leek te hebben. Maar ook zonder dat de 'doop met de Heilige Geest' zo centraal gesteld werd, ontwaakte in de gevestigde kerken dankzij de konfrontatie met het 'evangelische' chistendom de belangstelling voor zaken als wedergeboorte, persoonlijk geloof en de doorleving van het heil. Ook in dat opzicht kreeg de Heilige Geest nieuwe aandacht.

Deze ontwikkelingen zijn aan ons gereformeerde wereldje niet voorbijgegaan. Wie zijn oor goed te luisteren legt, kan deze of gene verdrietig horen klagen over de dorheid en mateheid van het kerkelijk leven. De zorgvuldig bewaakte recht-

DOOR A. VAN DER DUSSEN HAARLEM

zinnigheid komt bij niet weinigen over als koud en levenloos. Er zijn er die kwijnen onder oppervlakkigheid in de contacten tussen kerkleden en al te verstandelijke discussies op bijbelkringen. De onttrekkingen van kerkleden die zich voegen bij vrije groepen zijn even-

zovele signalen aan het adres van kerkeraden: wij voelen ons bij jullie geestelijk ondervoed! Ook waar nog teruggedeeind wordt voor uittreden uit het gereformeerde kerkelijk leven, kan een hunkering zijn naar de warmte en de spontaniteit, naar de directheid in de gemeenschap met God en met elkaar, zoals die in charismatische en evangelische kringen gevonden worden. En al deze lijnen lopen naar hetzelfde punt: het werk van de Heilige Geest. Al die onbevredigde gevoelens hangen samen met één fundamenteel verwijt: dat de Geest zó is ingekapseld in het gereformeerde kerkelijk leven, dat de kerk haar leden laat verkommen.

Het zou onverstandig en pastoraal onverantwoord zijn, voor deze stemmen doof te blijven en kritiek die van deze zijde op ons af komt bij voorbaat naast ons neer te leggen. Deze hunkering naar de onbelemmerde ontplooiing van het Geestelijk leven moet serieus genomen worden; daarvoor is bezinning op het werk van de Geest onontbeerlijk. Gelukkig heeft het aan die bezinning in dezen ook bij ons niet ontbroken; voor wat betreft „Opbouw” verwijs ik naar o.a. de belangrijke reactie van drs H. de Jong op de brochure 'Eénmaal Pinksteren' van de hand van ds C.

Vonk (de nummers van 16 en 23 januari 1976) en de evenwichtige artikelen over de Charismatische Beweging die drs H. Smit publiceerde (de nummers van 28 juli en 11 augustus 1978). En hoewel ons blad deze problematiek ook nadien niet links heeft laten liggen, wil ik opnieuw de aandacht van de lezer ervoor vragen. Nu eens niet, door een beeld te schetsen van het leven door de Geest in charismatische en evangelische kring, om dat vervolgens vanuit onze eigen traditie van bijbelverstaan te beoordelen, maar andersom: ik begin bij wat de Reformatie uit de bijbel over de Heilige Geest begrepen heeft, om van daaruit hen tegemoet te gaan die van Hem zulke hooggespannen verwachtingen hebben. Daarbij zal blijken, dat onze traditie bepaald niet karig geweest is in het schenken van aandacht aan de Geest. De grote Reformatie van de 16e eeuw, waarvan wij ons de erfgenamen weten, keert zich pal tegen hen die het maar overdreven vinden, al dat 'gedoe' over de Heilige Geest.

Aan die Reformatie zijn voor alles de namen verbonden van Luther, Calvijn en Zwingli. Op hun eigen wijze hebben zij alle drie het belang van het werk van de Heilige Geest onder-

Vroeger

In Waardhuizen, een buurtschap in het Land van Altena, daar was m'n eerste gemeente. De oude „afgescheiden” kerk staat aan het riviertje de Alm, in een rijtje boerderijen en burgerwoninkjes. Die boerderijen waren met het woongedeelte naar de Alm en naar het weggetje, dat de Alm volgde, geplaatst. Dat hield in: het huis kreeg nooit zon; de schuur wel. Zo was het ook met het schuurkerkje en z'n rieten dak. Aan het weggetje was de pastorie tegen de kerk gebouwd. Toen wij er kwamen, was de „oude” pastorie allang niet meer als zodanig in gebruik. Er was een nieuwe gemaakt, om zo te zeggen achter de kerk, dus in de zon. De oude pastorie, niet meer dan een hok, werd consistorie en catechisatielokaal. Je kon aan verfstelen en spijker-gaten van weggebroken wanden, nog zien hoe de oude zonloze pastorie ingedeeld moet zijn geweest. Daar heeft ds F. M. Penning met z'n gezin gewoond. Hij stierf. Of hij een lang ziekbed gehad heeft, weet ik niet. Hij moest dan wel alles aan God overlaten, want hij kon

Pastorale notities

DOOR A. H. ALGRA MAASSLUIS

z'n vrouw niets nalaten en een regeling voor predikantsweduwen was er niet. Daarover heeft hij misschien z'n laatste dagen zorgen gehad. De weduwe begon een winkeltje; de mensen waren haar genegen. Maar om een bestaan daaruit te hebben, moest een groter rayon bestreken worden, dan zij te voet belopen kon. Hiervoor zorgde zoon Lourens. Hij trok er, zo jong als hij was, een knaap nog, met de hondekar op uit. Hij is wel eens met de hele handel te water geraakt; in Dussen meen ik. Wat een schadepost, waarvan hij, als jongen, gedacht zal hebben: dat is nu mijn schuld. Later was er een baantje voor hem in Gorkum, bij een drukker die ook een krant uitgaf. De jongen mocht zelfs gaan schrijven in die krant, toen de baas z'n talent ontdekte en hij is de

bekende L. Penning geworden van de vele jeugdboeken; vooral die over de Boerenoorlog in Transvaal. Die boeken worden nog verkocht. De schrijver was nooit in Zuid-Afrika geweest en toch beschrijft hij het landschap alsof hij er geboren en getogen was. Pas op hogere leeftijd werd hij in de gelegenheid gesteld om het land te bezoeken. Hij had fantasie. Dat had je toen met de predikanten ook. Ze kenden hun „Wandkaart van Palestina” en schilderden in hun preken de bijbelse gebeurtenissen, ook die in Rome en Efese. Zonder dat ze ooit reizen gemaakt hadden naar het Midden-Oosten of naar Griekenland en Rome. Misschien wordt in onze moderne tijd, door het reizen en door de film, de fantasie verstikt. Je hoeft er niet geweest te zijn om je te kunnen voorstellen, hoe het was. Zo'n gemeente als in Waardhuizen, 't kwam voor, dat ze na het vertrek of het sterven van een dominee zestien jaar aaneen „vakant” was. Dat betekende haar ondergang niet. Zo was dat vroeger. Op de zendingsterreinen zijn daarvan ook voorbeelden aan te wijzen. Waarover D.V. de volgende week.

kend en onder de aandacht van de kerk gebracht. Zo is de minst bekende van de drie, Zwingli, door Luther een 'geestdrijver' genoemd, omdat hij er onvermoeibaar de nadruk op legde dat mensen slechts door Gods Geest tot Hem getrokken kunnen worden en tot het licht kunnen komen. Het woord van Joh. 6:63 was hem dierbaar: „De Geest is het die levend maakt, het vlees doet geen nut.” Op zijn beurt heeft Luther de Heilige Geest geëerd, door van Hem de zekerheid van het heil en de vernieuwing van het leven te verwachten; een Deens theoloog kon dan ook een beroemd geworden proefschrift wijden aan de plaats van de Geest in Luthers theologie. De titel die dat boek kreeg, 'Spiritus Creator', doet denken aan de beginwoorden van een middeleeuws Pinksterlied: Veni Creator Spiritus — Kom Schep-

per Geest. Het is niet toevallig dat dat lied tot op de dag van vandaag in de protestantse erediensten gezongen kan worden (Liedboek: gezang 239; Enige Gezangen: nr. 21): het is door Luther uit het Latijn in het Duits vertaald en mogelijk door hem van een zingbare melodie voorzien. Het is om te onthouden, dat Luthers angst voor geestdrijvers hem er niet van weerhouden heeft lofzangen op de Heilige Geest aan te heffen! (vgl. ook Liedboek gezang 240 en 241). Toch is Calvijn van alle reformatoren degene, die zich het meest intens met de leer van de Heilige Geest en Zijn werk heeft bezig gehouden. Is van de Reformatie als zodanig gezegd, dat haar grootste betekenis voor de geloofsleer ligt in de ontdekking (!) en ontvouwing van de leer van de Heilige Geest, velen hebben zich aangesloten bij het oordeel van

een Amerikaanse onderzoeker die in 1909 schreef, dat men Calvijn met recht en reden 'theoloog van de Heilige Geest' mag noemen. Ook Berkhof, wiens klacht over de verwaarlozing van dit thema in de gangbare geloofsleer ik hierboven aanhaalde, geeft Calvijn toe dat diens **Institutie** een schatkamer is voor de leer van de Heilige Geest, die vele rijkdommen bevat die door de reformatische kerken nog niet ontdekt zijn. Misschien is dat te sterk gezegd, maar zeker geldt dat die rijkdommen steeds opnieuw ontdekt moeten worden.

—☆—

In een volgend artikel wil ik daarom gaan schatgraven in o.a. de Catechismus, waarop Calvijn grote invloed heeft uitgeoefend als het gaat om het spreken over de Heilige Geest.

Redactie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen,
tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist,
tel. 03404-61525

Kent de Schrift vrouwelijke diakenen? (1)

De Landelijke Vergadering van Enschede benoemde in haar 5de zitting op 1 juni '85 een commissie met de opdracht „zich te bezinnen op het voorstel van Amsterdam-C. ten aanzien van de vraag, of het Schriftuurlijk verantwoord is zusters der gemeente te roepen tot de bediening van het diakenambt in Christus' kerk”.

In de op 22 februari j.l. gehouden 9de zitting lagen twee rapporten over deze materie ter tafel, één van de meerderheid die zich aldus uitsprak: „Als wij zusters (...) roepen tot het diakenambt, dan gaan we in een richting waarin onze Heer en zijn apostelen ons niet zijn voorgedaan”, en één van de minderheid die tot de volgende conclusie kwam: „Op grond van 1 Tim. 3:8-13 en Rom. 16:1 alsmede op grond van de overweging dat de Schrift nergens normerend spreekt over het al dan niet man of vrouw zijn van diakenen, zijn wij van oordeel dat het schriftuurlijk verantwoord is om zusters der gemeente te roepen tot de bediening van het ambt van diaken”.

Nu had ik in de brochure 'De plaats van de vrouw in de gemeente' t.a.v. de vrouwelijke diaken met een paar korte opmerkingen volstaan (blz. 7). Ik leefde nl. in de overtuiging dat wij, de Schrift lezend, op dit punt snel tot eenstemmigheid moeten komen. Nu echter uit de commissierapporten blijkt, hoezeer het aan eenparigheid van gevolgen ontbreekt, meende ik

DOOR D. HOLWERDA ZUIDHORN

alsnog een bredere bijdrage te moeten leveren aan de exegese van de twee gewichtigste teksten hier in geding, t.w. Rom. 16, 1 en 1 Tim. 3, 11. Ik heb dat gedaan bij de discussie over de beide rapporten op 22 februari j.l. Uit de vergadering kwam toen van verschillende kanten het verzoek tot mij wat ik naar voren had gebracht te publiceren. Dat doe ik dan bij dezen. De vorm is hier en daar iets gewijzigd. Ook ben ik op enkele onderdelen nog iets breder ingegaan.

Rm. 16, 1

Het meerderheidsrapport geeft al dadelijk (p. 2, regel 16-18) een onjuist beeld van deze tekst door te stellen: „Dit hoofdstuk begint met de verwijzing naar Febe's dienen van de gemeente te Kenchreae...”. Dit hoofdstuk begint echter in 't geheel niet met een verwijzing naar Febe's die-

nen, maar spreekt van haar diaken zijn. Dat is iets anders. Dienen is een activiteit, diaken zijn een status.

De drie rapporteurs maken zich door deze wijziging van het tekstgegeven de weg vrij v. 1b samen te voegen met het slot van v. 2. Ze vervolgen nl. de door mij hierboven aangehaalde en afgebroken zin met de woorden „... en haar bijstand verlenen aan velen”. In één adem dus: „Febe's dienen... en haar bijstand verlenen...”. M.a.w. de commissieminderheid wekt de voorstelling, als zouden we in v. 1b en v. 2slot twee soortgelijke mededelingen van Paulus aantreffen die beide Febe's optreden schilderen.¹⁾

Nu lezen we in het slot van v. 2: „want zij van haar kant heeft zich eveneens een behartigster²⁾ van veler belangen betoond,³⁾ ook van mijn eigen”. Dáár, maar ook pas daar, horen we van Febe's activiteit, van haar optreden („zij heeft zich betoond”). Eerst dáár geeft Paulus een goed getuigenis van haar handel en wandel.

Niet alzo in v. 1b! Dat blijkt uit de plaats van de daar gegeven mededeling en uit haar bewoordingen. Paulus heeft niet zonder reden de beide mededelingen (1b en 2slot) gescheiden gehouden; ze ook in verschillende tijd uitgedrukt. Ze vervullen nl. een geheel verschillende functie. V. 2slot dient, zo zagen we, als at-

test. Wat is echter de functie van v. 1b?

Wel, Paulus geeft kennelijk de brief die hij naar Rome wil sturen aan Febe mee. Welnu, dan moet hij beginnen met haar aan de geadresseerden voor te stellen. Dat doet hij dan ook, en wel door haar naam en haar functie te noemen. En wie zou het ook anders verwachten? Ik volsta met één parallel te noemen. (Straks zullen we nog een tweede ontmoeten.) In Lc. 8, 41 komt in het verhaal een nieuwe figuur ten tonele: „En zie, er kwam een man, genaamd Jairus; en deze was synagoge-overste”. In v. 1b staat dus achtereenvolgens, hoe de postiljon van Paulus heet en wat zij is. Dát staat er: wat zij is (niët wat zij doet of gedaan heeft). En het staat er in alle duidelijkheid: „zijnde diaken”. Daarvan is het ons niet geoorloofd af te doen.

Nu zal men mogelijk zeggen: ja, maar het woord 'diakonos' dat hier staat, heeft in het NT op nog slechts enkele plaatsen de strikt ambtelijke betekenis 'diaken'. Veel vaker komt het voor in de ruimere (oorspronkelijke) betekenis 'dienaar'. Jawel, maar tweërlei betekenis vindt men ook bij het woord 'presbuteros'. Dat kan de ambtelijke betekenis 'ouderling' hebben, maar ook kan elke willekeurige 'oudere man' ermee worden aangeduid. Zo b.v. in 1 Tim. 5, 1. Echter: als we in Hd. 20, 17 lezen, dat Paulus de 'presbuteros' van de gemeente te Efeze ontbood, dan zal toch wel niemand denken, dat het hier gaat om alle oudere manlijke gemeenteleden. De toevoeging „van de gemeente (te Efeze)” doet ons toch als vanzelf begrijpen, dat het hier gaat om de ouderlingen. Nu, waarom zouden we dan in Rom. 16, 1 niët aanstonds aan een ambtsdrager denken, als daar staat „diakonon van de gemeente te Cenchreae”?

Men kan deze parallel toch niet afzwakken door erop te wijzen,

dat Paulus, die zichzelf meer-malen 'diakonos' (= dienaar) van God of van Christus noemt, ook eenmaal (Col. 1, 25), als hij het heeft over het lichaam van Christus, dat is zijn gemeente, daaraan vastknoopt de woorden „waarvan ik een diakonos ben”. Immers, dat Paulus hier *diakonos* in de betekenis 'dienaar', en niet in de betekenis 'diaken' bezigt, wordt iedereen aanstonds duidelijk, omdat hij vlak daarvoor (v. 23) precies dezelfde bijzin („waarvan ik een diakonos ben”) had gebruikt van „het evangelie”. 'Dienaar van de gemeente' en 'dienaar van het evangelie' wisselen elkaar hier af. Bovendien wisten Paulus' lezers heel goed, dat hij niet in het ambt van diaken stond, maar in dat van apostel; misverstand was dus uitgesloten. En wat bovenal van belang is: Paulus spreekt daar van de gemeente, van de kerk in haar totaal, terwijl Rm. 16, 1 Febe diakonos van een plaatselijke gemeente noemt, en de plaatsnaam er ook nog uitdrukkelijk bij vermeldt.

Bovendien is in de christelijke papyri de verbinding „... , diaken van de (heilige) kerk te...” zo gewoon, dat er m.i. geen enkele aanleiding is te betwijfelen, of Febe wel in de ambtelijke zin van het woord diaken van de gemeente te Cenchreae is geweest.

Maar we zijn er nog niet! Er komt nog een finesse bij, die onvoldoende de aandacht heeft gehad, ja die men op een niet meer ernstig te nemen wijze heeft weg-gewerkt⁴⁾. Paulus geeft Febe's functie niet op in de vorm van een bijstelling, zoals hij wel doet bij de toevoeging „onze zuster”. Hij zegt dus niet: „Febe, onze zuster, diaken van...”, maar „Febe, onze zuster, zijnde diaken van...”. Nu heeft Zahn (ad loc.) erop gewezen, dat men juist bij *ambtsaanduidingen* dit deelwoord 'zijnde' aantreft. Hij verwijst o.a. naar Joh. 11, 48 „Maar één van hen, Kajafas, zijnde hogepriester van dat jaar...”. (En daar hebt u dan een tweede geval van introductie van een nieuwe figuur met naam en functie. En ditmaal is het een zeer nauwkeurige parallel van Rm. 16, 1 waarop we stoten.)

Trekt men de desbetreffende plaatsen na, dan blijkt dit 'zijnde' niet een zinledige toevoeging te zijn. Het schijnt aan te geven, dat Kajafas in dat bewuste jaar in functie was als hogepriester. De bijstelling 'hogepriester' zonder meer zou ev. zo uitgelegd kunnen worden, dat Kajafas *titulair* hogepriester was (b.v. omdat hij ooit dat ambt had bekleed).⁵⁾ Maar het toegevoegde 'zijnde' wijst, als niet alle tekenen bedriegen, op de *actualiteit* van zijn hogepriesterschap. Met

andere woorden men zal het moeten verstaan als 'staande in het ambt van...' of 'de functie 'zijnde' bij ambtsaanduidingen van... bekleedende'.

Dit wordt temeer waarschijnlijk, als men bedenkt, dat in de papyri oud-functionarissen worden aangeduid door het *verleden* deelwoord van 'zijn' (Gr. genomenos).⁶⁾ En daar zitten we dan eigenlijk op één lijn met het Nederlands: ook wij spreken nl. van 'de gewezen minister van defensie', als we het hebben over iemand die eertijds het ambt van minister van defensie heeft bekleed. Wat het Grieks van het Nederlands op dit punt onderscheidt is, dat wij alleen in het *verleden* deelwoord ('gewezen') het werkwoord 'zijn' in de praeg-nante zin van 'in functie zijn' gebruiken, terwijl het Grieks dit gebruik behalve bij het verleden deelwoord (genomenos) ook kent bij het tegenwoordig deelwoord (oon), alsook bij het deelwoord van de toekomstige tijd (esome-nos = zijn zullende). Van dat laatste vinden we een voorbeeld in een inscriptie uit circa 37/6 v. Chr. (Dittenberger, *Sylloge Inscriptionum Graecarum*, no. 1104, regel 36/7). Een zekere Diodorus heeft zich zo verdienstelijk gemaakt jegens het heiligdom van Artemis Soteira, dat hij als blijk van erkenning een krans ontvangt; en dat niet voor éénmaal, nee, men besluit „dat hij ieder jaar bekranst wordt door den telkenmale zijn zullenden tempelthesaurier”, d.w.z. door den thesaurier die in een gegeven jaar in functie zal zijn.

Het ziet er naar uit, dat we hier te maken hebben met een grieks equivalent van de hebreeuwse formulering die we tegenkomen in Dt. 17, 9 en 19, 17, waar sprake is van „den rechter die dan zijn zal” (resp. „de priesters en de rechters die dan zijn zullen”).⁷⁾ B. Holwerda vertaalt op de eerstgenoemde plaats — aan de behandeling van de tweede is hij niet meer toegekomen —: „die dan in functie zal zijn” (Dict.-Exeg., p. 473) onder verwijzing naar Clamer. In dezelfde zin vat Vonk (Voorz. Leer Ic, p. 600) de hebreeuwse tekst op. (Men zie nog diens noot 108 op p. 755, waar hij de locale interpretatie afwijst.) Eenzelfde vertaling vindt men voorts bij Segond (Franse vertaling) en in The New English Bible, terwijl de Willibrordus heeft: „die op dat ogenblik het ambt bekleedt”.

Uit de voorbeelden, aangehaald bij het signaleren van gevallen van de verleden en van de toekomstige tijd, heeft men kunnen bemerken, dat dit praegnant gebruikte deelwoord van 'zijn' niet alleen in praedicatieve, maar ook in attributieve positie voorkomt. Anders gezegd: men vindt

niet alleen wendingen als „Kajafas, zijnde hogepriester...”, maar ook gevallen waarin sprake is van „de zijnde hogepriester...” (of ev. een andere functionaris); waarin dus dat woordje 'zijnde' tussen lidwoord en zelfstandig naamwoord staat ingeklemd. En dan valt het meer op. Toch heeft men het ook dan niet altijd op z'n juiste waarde geschat. Ik noem één voorbeeld van een tekst die veel duidelijker wordt, als men dit praegnante gebruik van 'zijnde' in rekening brengt, en wel Rm. 13, 1. Als men op de onder ons gangbare NBG-vertaling afgaat, schijnt Paulus tweemaal hetzelfde te zeggen: eerst „er is geen overheid dan door God” en dan „die er zijn zijn door God gesteld”. Maar er is, dunkt mij, wel degelijk onderscheid in Paulus' uitspraken. Eerst geeft hij een algemene — ik zou haast zeggen *abstracte* — stelling: „er is geen overheid (denkbaar) tenzij van God afkomstig”. Maar dan knoopt hij daaraan vast een *concrete* invulling van die belijdenis: „en de zijnde magistraten (d.w.z. de magistraten die nu in functie zijn, en met wie jij, lezer, dus te maken hebt) zijn door God aangesteld”.⁸⁾

Ik hoop hiermee voldoende duidelijk te hebben gemaakt, dat men aan het woordje 'zijnde' in Rm. 16, 1 niet achteloos mag voorbijgaan, zoals veelal wel gebeurt. Als we de bewoordingen en de aard van deze mededeling (zoals die uit haar positie, aan het begin van dit 'aangehangen briefje', blijkt) zorgvuldig wegen, lijkt het aan geen twijfel meer onderhevig, of Febe bekleedde in de gemeente te Cenchreae het ambt van diaken.

(slot volgt)

(1 Tim. 5, 17), maar niet minder van het hoofd van het gezin (1 Tim. 3, 4. 5. 12).

³⁾ (Oud)gymnasiasten zullen mijn vertaling van 'egenèthè' herkennen. Het stereotype schoolvoorbeeld was 'anèr agathos gignomai' = 'ik betoon mij een held', 'ik gedraag mij heldhaftig'.

⁴⁾ Het spijt mij dit te moeten schrijven van den onder ons — en ook bij mij! — hoog aangeschreven Grijdanus. Als Zahn nl. wijst op het „bei Ambtsbezeichnungen übliche 'oon, ousa'”, pareert Grijdanus dit door te zeggen: „de apostel gebruikt bij 'diakonos' meermalen een *werkwoord* (cursivering van mij, D.H.), ook al neemt hij 'diakonos' niet in ambtelijke zin”!!!

Overigens: ook wat de toevoeging van de woorden „der gemeente” betreft — Zahns tweede argument; over diens derde argument zie boven, noot 1 — slaat de tegenopmerking van Grijdanus als een tang op een varken: 'tès ekklesiās' (d.i. 'van de gemeente', D.H.) kon hier moeilijk weggelaten worden, omdat gezegd moest worden, vanwaar Phoebe kwam”. (N.B. Dat Febe bij de kerk behoorde, lag al opgesloten in de aanduiding „onze zuster”).

Nogmaals: ik weet niet, in hoeverre in de huidige discussie Grijdanus' exegese haar invloed laat gelden. Daarom zeg ik heel in 't algemeen, zonder bepaalde mensen op het oog te hebben: het is wel zaak, dat men ook in onze kring bij alle respect voor dezen 'voorganger' de nodige kritische zin tegenover zijn werk bewaart. Het zou niet gezond zijn ons tot in lengte van dagen op te zadelen met praktische gevolgtrekkingen uit zijn notoire exegetische blunders.

⁵⁾ Volgens anderen zijn onder 'hogepriesters' alle leden van de hogepriesterlijke families begrepen. Echrenk (Kittels Wtb III 271) acht deze mening onhoudbaar. Wij laten dit punt verder rusten.

⁶⁾ B.v. POx 38, 11 „...parèlthon epi tou genomenou tou nomou stratègou Pasionos...”. („...wendde ik mij tot den gewezen districtsgouverneur Pasio...”). Verdere voorbeelden in Preisigke's Papyrologisches Wörterbuch, s.v. 'gignomai', rubriek 13, die een „Auswahl der Belege” geeft en eindigt met te zeggen „Weitere Belege zahlreich”.

⁷⁾ Een *relatieve* zin als deze („die dan zijn zal”) met dezelfde waarde als het corresponderende *deelwoord* komt ook in het Grieks wel voor, b.v. Joh. 18, 19.

⁸⁾ Mogelijk moet men zo ook verstaan Hd. 28, 17: in Rome aangekomen riep Paulus bij zich „de zijnde leiders der Joden”. Een andere opvatting is hier echter mogelijk, nl. de locale: „de plaatselijke leiders”. Het participium 'oon' komt nl. ook in dié betekenis wel voor, b.v. Hd. 13, 1 „Er waren te Antiochië in de zijnde gemeente...”, d.w.z. in de daar gevestigde gemeente.

¹⁾ Mogelijk is hier invloed van Grijdanus te bespeuren. Deze zegt nl. eerst (bij de verklaring van de woorden „zijnde (ook diaken)”), „dat Phoebe niet alleen eene geloovige vrouw was, maar ook bijzondere diensten aan de gemeente te Kenchreeën bewezen had”; en even verder: „vs. 2c kan dienen om het in vs. 1b genoemde nader in zijn grootte aan te duiden, en er nog eenige uitbreiding aan te geven” (v. Bottenburg-comm., ad loc.). Hier — evenals op andere punten, zie beneden, noot 4 — slaat Grijdanus een juiste opmerking van Zahn in de wind. Deze had nl. gesteld: „dass diakonos hier nicht Bezeichnung irgend welcher Arbeit zum besten der Gemeinde ist ... zeigt ... drittens die Trennung dieser Angabe von der Beschreibung von Phöbes verdienstlicher Tätigkeit in v. 2b”.

²⁾ „Prostatis” — alleen hier in het NT voorkomend — wijst niet op een ambt, zeker niet op een kerkelijk ambt. Het heeft ongeveer de waarde van 'beschermster'. Men vindt het nogal eens als attribuut van godinnen, nymphen e.d. Het *werkwoord* 'prohistasthai' vindt men in het NT meermalen als omschrijving van de verzorgende (belangen behartigende) taak, o.a. van ouderlingen



ONDERGANG

Titanic 1912

Het was mistig en bitter koud in de nacht van 12 april 1912, ergens op de Atlantische Oceaan bezuiden New Foundland en ten oosten van New York. De uitkijk in het kraaienest van de splinternieuwe „Titanic” meende zelfs, dat het elke minuut kouder werd. Kort voor middernacht greep de matroos Fred Fleet naar het touw van de alarmbel en luidde drie maal krachtig. Met de andere hand had hij de telefoon al te pakken en riep: „Ijsberg recht vooruit op 400 meter!”.

De reactie kwam binnen seconden. De officier van de wacht commandeerde: „volle kracht achteruit” en liet meteen hard bakboord sturen. Met de snelheid van 21 knopen zou het schip in ruim 10 seconden de ijsberg frontaal raken. En dat zou nog het beste zijn geweest. Maar door het tweede commando dreef het schip enigszins schuin af en kwam langszij de ijsberg. Als gevolg scheurde de zijkant over een lengte van honderd meter open. Meteen liepen zes van de 16 waterdichte compartimenten vol, het schip ging hevig hellen, het water stroomde over de waterdichte schotten en vulde nu ook de andere tien „veilige” afdelingen. Na twee uur en 40 minuten verdween het stalen reuzenschip onder de golven. Het was de grootste scheepsramp in vredestijd. Van de ruim 2200 opvarenden verloren 1500 het leven — slechts 700 werden gered. De mensheid, die met zijn technologie de wereld en de bovenwereld meende te beheersen, kreeg deze harde les: gewis, daar is een God, die leeft en op deze aarde vonnis geeft.

—☆—

Het was de eerste reis van de Titanic, van Southampton naar New York. Al de kennis en het kapitaal van de 19e eeuw maakten de bouw van een luxueus en onzinkbaar superschip mogelijk: 270 meter lang, met 46 duizend ton waterverplaatsing en drie klassen van grote, grotere en zeer grote luxe. „Mevrouw”, zei een matroos voor het vertrek tegen een passagier, „Godzelf kan dit schip niet tot zinken brengen!” De aangesprokene echter achtte deze grootspraak een klap in Gods gezicht; zij overleefde de ramp om het ons aan te zeggen, maar de matroos is verdronken.

Waar in het voorjaar het smeltwater van de Noordpool-gletschers de Warme Golfstroom ontmoet, ontstaat dikwijls mist, doen zich ijsvelden voor, met hier en daar ijsbergen ertussen. Zo was het die nacht. Even te-

**DOOR
D.W. L. MILO
DALMALLY**

voren had een ander schip per radio gewaarschuwd voor de ijsbarrière, waarin het verzeild raakte. Niettemin ging de dansmuziek op de Titanic door en de mensen, voorzover niet naar bed, genoten van het rijke leven, zich veilig wetend op een onzinkbaar schip. De passage had, voor enkele reis eerste klas, \$ 4.350 gekost, dat zou vandaag \$ 50.000 betekenen. Daar mag je wat voor verwachten. En toen de klap kwam, zullen velen zich terecht bekocht hebben geacht.

Zeker voelden ze zich bekocht, toen ze niet half genoeg reddingsboten aantroffen. Die waren als overbodige ornamenten meegevoerd, maar in onvoldoende aantal. Bovendien werden deze, slechts gedeeltelijk gevuld, snel weggestuurd om een ondergang in de zuiging van het zinkende schip te ontgaan. Zelfs geholpen door ooggetuige-verslagen, kunnen we ons nauwelijks voorstellen, welke tonelen zich hebben afgespeeld. Derdeklas passagiers werden verhinderd op het botendek te komen, daar de betere klassen voorrang hadden. Achteraf bleek dat alle kinderen uit de eerste en tweede klasse gered zijn — maar dat van de derde klasse tweedek verdronk. Toch deed ook geld niet alles: de Amerikaanse millionaire Astor, die niet tot het botendek werd toegelaten, wist tot de brug door te dringen — maar daar viel de voorste schoorsteenpijp over heen, die niets heel liet.

Er waren trouwens meer misrekeningen gemaakt. De waterdichte compartimenten waren slechts berekend voor water, dat van beneden zou komen; maar dat het van boven kwam maakte elke voorziening waardeloos. Ook was er een

schip op twee uur varens afstand; het had alle opvarenden kunnen redden, maar had helaas zijn radio tijdelijk afgezet. Toen men weer luisterde en de noodseinen opving, zond de Titanic zijn positie verkeerd uit. Die verkeerd berekende positie was oorzaak, dat diverse schepen naar de verkeerde plek stoomden. Slechts één boot, de Carpathia, trof — onderweg naar de verkeerd opgegeven plek — de reddingsboten aan. Deze heeft de overlevenden aan wal gebracht. Voor wie met zwemvest in het water lag, twee graden onder nul, kwam deze redding echter te laat.

De hoogmoed van de mensheid die natuurkunde, astronomie en geografie in alle details had doorvorst zonder iets van God aan te treffen, kwam vooral in de naamgeving van het superschip tot uiting: „Titanic”. Men dacht in termen van de Griekse mythologie. In de met „titanisch geweld” gevoerde godenoorlogen zou de god Zeus (symbool van recht en orde) zich hebben gekeerd tegen zijn vader, die de ruwe onbeheerste natuurkrachten vertegenwoordigde. Zo werd dit schip naar heidens voorbeeld Titanic, reuzenschip, godenschip genoemd. Het zou alle krachten van de elementen terzijde schuiven. De ordenende mensheid kraaide victorie.

—☆—

Onlangs is het wrak van de Titanic, na 73 jaar zoeken, gevonden. De elkaar tegensprekende verslagen worden nu geverifieerd. Het grote schip ligt, vier kilometer diep, rustig op de bodem van de oceaan. De scheur aan de rechterzijde laat zich zien en meten. De steven ligt afgebroken afzonderlijk. De voorste schoorsteen ligt nog over de brug geveld, de 22.000 foto's tonen de ankerkettingen, lieren en kaapstanders intact; een partij wijnflessen ligt voor de boeg verspreid en aan de modellen zijn Riesling, Bordeaux, Champagne en Madeira te herkennen. Een glas-inlooddeur, die eens toegang gaf tot de tweede klas rooksalon, ligt in ongerepte Jugendstilschoonheid apart in het zand. Het kraaienest is nog aan de omgevallen mast aanwezig: de beugel, waaraan de bel hing, is intact, ook het ophangstuk van de scheepstelefoon is zichtbaar.

U vraagt: hoe vindt men een scheepswrak in vier duizend meter diep water, dat is onder 400 atmosferen druk? Het verhaal staat in de december-

editie van National Geographic. Een Frans schip werkte met een Amerikaanse boot samen. Het eerste had een kleine duikboot, uitgerust met sonar, aan een lange kabel neergelaten. Het andere werkte met een slede, uitgerust met videocamera's, ook aan een kabel geleid. Nadat de onderzoekers de vermoedelijke plek — even ten noorden van de plaats waar de reddingsboten waren gevonden — hadden vastgesteld, werd een gebied van 20 bij 20 kilometer haarfijn uitgekamd. De sonar kon banen van 800 meter breed afspeuren, de video gaf doorlopend beelden, onder grote schijnwerpers opgenomen. Na 69 dagen kwam het beeld van een der reusachtige ovendeuren op het scherm: onmiddellijk herkend van de vele foto's, in 1912 gemaakt.

—☆—

Onlangs is een dame van tachtig jaar geïnterviewd. Zij had als meisje van zeven de ramp overleefd. Daarbij verloor ze haar vader, maar het was haar moeder, wie de menselijke grootspraak over een onzinkbaar schip mishaaide. De dame vertelde dat haar moeder een „waarschuwing” had gekregen, dat het schip zou ondergaan. Daarom was haar moeder geen nacht naar bed gegaan. Toen de Titanic wegzonk zei ze: „ik heb dit schip al eerder zien ondergaan, ik zag al die gruwelen, ik hoorde al die vreselijke kreten al eerder”.

Er is een overlevering, dat de scheepskapel in die laatste uren het lied „Nader mijn God tot u” zou hebben gespeeld. In kringen van het Leger des Heils leefde deze taaie mythe. Nu was de prijs van de passage hoog genoeg voor het altijd arme Leger, en het wetenschappelijk verslag vertelt hierover niets. Mogelijk is het verhaal ontstaan omdat Sigfrid Karg Elert een compositie aan deze ondergang heeft gewijd, waarin het lied een rol speelt. Maar toegegeven, als het Leger des Heils aanwezig was geweest, mocht men een dergelijke geestelijke en moedige houding verwachten.

In een wetenschappelijk magazine echter kan men een intuïtieve of helderziende waarschuwing nog plaatsen — maar een geestelijke beleving van de nabije dood valt buiten de grenzen der wetenschap. Hier is geloof gevraagd in een almachtige God, in wiens hand we veilig zijn. En geloof is meer dan wetenschap, meer dan weten.

Uit de Landelijke Vergadering in Enschede

Waarover spraken zij?

Het kostte praeses Meulink op 22 maart enige moeite om de afgevaardigden in Enschede op hun plaatsen te krijgen, maar om 5 minuten over tien kon hij toch de tiende — en naar verwachting laatste — zitting van de Landelijke Vergadering openen met gebed en het lezen van een gedeelte uit Psalm 22.

In zijn openingswoord herdacht de voorzitter ook ds W. Scheele, die op 11 maart is overleden. Hij typeerde hem als een predikant die in trouw en zachtmoedigheid zijn werk heeft gedaan, en die — ondanks de kerkelijke spanningen rond de Vrijmaking en aan het einde van de jaren zestig — trouw door is blijven gaan met dat werk, en dat tot op hoge leeftijd.

Ingekomen stukken

Er lagen enkele ingekomen stukken ter tafel, waaronder het rapport van de Commissie voor Geestelijke verzorging militairen. De inhoud van dat rapport vraagt zeker om een nader gesprek binnen onze kerken. Het is echter niet gebruikelijk om in een zo laat stadium nog punten toe te voegen aan de agenda van de Landelijke Vergadering, en het rapport werd dan ook tijdens deze zitting niet meer besproken.

Peiling

De PTT had maar liefst 5 voorstellen voor de (verdere) behandeling van het verzoek van de gemeente van Amsterdam-Centrum (inzake de vrouw in het diakenambt) bij de afgevaardigden bezorgd.

Alvorens echter tot behandeling van deze voorstellen te komen wilde de praeses peilen of datgene wat vanuit de sprekers tijdens de voorgaande zitting naar voren was gebracht ook representatief was voor de mening van de totale vergadering. Klopt het dat er binnen de Landelijke Vergadering geen eenstemmigheid bestaat over de aanvaardbaarheid van de vrouw in het diakenambt? Inderdaad bleek deze hypothese juist te zijn: 15 afgevaardigden waren 'tegen', 19 waren 'voor' en 7 broeders onthielden zich van mening. De stemming bracht tevens aan het licht dat er ook binnen veel regio's geen eenstemmigheid bestaat over dit onderwerp. (Overigens stond deze peiling nog los van de vraag of op dit moment „ja” kan worden geantwoord op de vraag van de gemeente van Amsterdam-Centrum of het in de vrijheid van de plaatselijke gemeente staat om over te gaan tot het aanstellen van vrouwelijke diakenen; daarover volgt later in dit verslag meer.)

Een commissie?

Een volgende vraag lag daar-

DOOR H. ALGRA DEN HELDER

mee direkt op tafel: moet men het bij de konstatering „onvoldoende eenstemmigheid” laten, of moet er door een (nieuwe) commissie verder worden gestudeerd op dit onderwerp?

Opnieuw bleek het dat het niet gemakkelijk was om uit de veelheid van meningen een voorstel te destilleren dat zou kunnen bogen op een ruime meerderheid binnen de Vergadering. Sommige afgevaardigden (o.a. de predikanten Van der Linde (Ede) en Van Leeuwen (Bilthoven)) waren huiverig voor een dergelijke commissie, o.a. omdat via dat kommissiewerk de agenda voor de volgende Landelijke Vergadering (in 1988) al zou worden vastgelegd. Broeder Troost uit Amsterdam-Centrum waarschuwde tegen een kerk die geleid wordt door kommissies van theologen.

Anderen, zoals ds H. Smit uit Barendrecht, meenden dat dit punt wel meegenomen zou moeten worden, omdat het toch zal blijven spelen binnen de kerken, en omdat het anders buiten de Landelijke Vergadering zal worden beslist. „Zo'n belangrijk punt glipt dan uit de aandacht van de Landelijke Vergaderingen”.

Eén van de leden van de commissie die zich al eerder over dit onderwerp heeft gebogen, ouderling Arends uit Enschede, wees erop dat tal van vragen nog niet zijn beantwoord.

De commissie heeft een beperkte opdracht gekregen, en door die beperkte opdracht zijn er veel punten blijven liggen. Laat dus een nieuwe commissie een bredere studie maken, zo luidde het advies van broeder Arends, en met hem van 3 andere leden van de commissie. Kortom: voor en tegen van een commissie, nog afgezien van de

vraag wat die commissie dan precies zou moeten bestuderen. Want hoewel er door sommige afgevaardigden ook is gesproken over de vrouw in andere ambten, daar had noch de gemeente van Amsterdam-Centrum, noch een andere gemeente om gevraagd. Formeel past een zeer brede opdracht dan ook niet op het kerkrechtelijke bordje van de commissie.

Een nieuwe opdracht voor een nieuwe commissie

De 5 voorstellen inzake de vraag van de gemeente van Amsterdam-Centrum pleiten allemaal voor een commissie die zich nader gaat bezinnen op de vragen rond de vrouw in het diakenambt, maar verschillen enigszins in toonzetting wat betreft het antwoord aan de Amsterdamse gemeente.

De discussie leidde uiteindelijk naar het voorstel dat de kommissieleden Arends, Breman, Van Deursen en (J. D.) Janse hadden ingediend. Dit voorstel werd gesplitst in stemming gebracht, waarbij eerst de konstateringen en overwegingen, alsmede het voorstel om te komen tot een nieuwe commissie aan de orde kwamen. Het bleek dat er binnen de Vergadering een grote meerderheid was te vinden voor dit gedeelte van het voorstel. De exacte formulering van de opdracht voor de commissie is als volgt: „De volgende LV breder van advies te dienen over de vraag of het Schriftuurlijk verantwoord is zusters te roepen tot het ambt van diaken. En zo ja, of het dan eveneens Schriftuurlijk verantwoord is dat zulke vrouwelijke diakenen samen met de broeders ouderlingen lid zijn van de kerkeraad”.

Het antwoord aan Amsterdam-Centrum

Duidelijk was dus dat er behoefte bestaat aan nadere studie over de vrouw in het ambt van diaken, maar wat moest nu het antwoord aan de kerk van Amsterdam-Centrum zijn? Daarbij speelden twee vragen een cruciale rol: de (landelijke) situatie in onze kerken en de (plaatselijke) situatie in Amsterdam.

Zowel door broeder A. Troost als door ds H. de Jong werd benadrukt dat 'hun' gemeente zich niet tot de LV heeft gewend omdat men er zelf niet uit was gekomen. „Amsterdam heeft de overtuiging dat er geen enkel bezwaar bestaat tegen de vrouwelijke diaken”. Niettemin wilde men over deze zaak een gesprek aangaan met de zusterkerken, dit in overeenstemming met de besluiten van de Landelijke Vergadering in Wezep

in 1978. Een weg waarvoor binnen de LV van Enschede veel waardering werd uitgesproken.

Bezorgdheid

De relatie tot de zusterkerken gaf bij enkele afgevaardigden aanleiding tot bezorgdheid. Ds Scheltens (Zalk en Veecaten) sprak van „verontrust Nederlands Gereformeerden”, en vroeg de Vergadering om deze verontrusting goed te taxeren. Ook ds Van der Kwast uit Heerde gaf uiting aan zijn bezorgdheid en vroeg zich af of de 'gewone' gemeenteleden het nog wel zouden begrijpen als er in zusterkerken vrouwelijke diakenen werden aangesteld. Ook vroeg ds Van der Kwast aandacht voor onze verhouding tot andere kerken, zoals de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Christian Reformed Churches.

Anderzijds stelde ds W. Janse (uit Loosdrecht, maar nog sprekend namens de regio Den Haag) dat de gemeente van Amsterdam-Centrum al 7 jaar geduld heeft geëffend. „Laat die gemeente niet nog eens 3 jaar in de wachtkamer zitten! Hij bepleitte in het antwoord aan de kerk van Amsterdam-Centrum een formulering zoals deze door ds J. Bouma uit Sliepdrecht was voorgesteld: „de vraag over de vrouw in het diakenambt raakt de aard van het kerkverband, maar de LV erkent ten volle de ambtelijke verantwoordelijkheid, wanneer U het naar de Schrift verantwoord acht een zuster te roepen tot het diakenambt”.

Spanningsveld

Het was duidelijk dat zich binnen de Landelijke Vergadering een spanningsveld aftekende tussen de verhouding binnen onze kerken en de (vrijheid van) de plaatselijke (Amsterdamse) gemeente. Ook als men het Amsterdamse voorstel als zodanig zou kunnen ondersteunen, is het dan wel verstandig van Amsterdam om binnenkort over te gaan tot het aanstellen van vrouwelijke diakenen? Deze vraag hield veel afgevaardigden bezig. Na een uitvoerige discussie besloot de voorzitter de formulering van de „kommissie Arends” in stemming te brengen: „De Landelijke Vergadering verzoekt de kerk van Amsterdam-Centrum genoeg te nemen met het feit dat de LV ten gevolge van onvoldoende eenstemmigheid thans geen uitspraak kan doen, en verzoekt tevens om terwille van de vrede in de kerken nog geen uitvoering te geven aan haar voornemen het diakenambt „open te stellen” voor zusters”. Bij de stemming bleek het ech-

ter onmogelijk om voor deze formulering een ruime meerderheid te verkrijgen. Negen-tien afgevaardigden stemden vóór, 17 stemden tegen, en er waren 5 onthoudingen.

Op voorstel van ds Van Deursen (Apeldoorn) werd dit punt dan ook uit het voorstel van de „kommissie Arends” weggelaten, en toen tekende zich een duidelijke meerderheid af: 34 vóór, 4 tegen bij 3 onthoudingen. De Landelijke Vergadering konstateert dus dat men thans geen uitspraak kan doen over de vraag vanuit de gemeente van Amsterdam-Centrum onthoudt zich van verdere adviezen of verzoeken aan deze gemeente.

Kommissies

In de middagvergadering passeerde een tiental kommissies (die door deze en voorgaande Landelijke Vergaderingen zijn ingesteld) nog eens de revue. Het ging daarbij niet (meer) om het werk van deze kommissies, maar om de personen die hierin zitting nemen of hebben genomen. Van een groot aantal kommissies was de samenstelling al bekend, maar de leden van de commissie die zich moest gaan buigen over de vrouw in het diakenambt moesten nog wel benoemd worden. Op voorstel van het moderamen, en na een kleine wijziging vanuit de Vergadering namen de volgende personen zitting: zuster C. M. Breman (Amsterdam-Centrum), en de broeders H. Algra (Den Helder), G. van Atten (Gorkum), M. H. T. Biewenga (Zoetermeer), J. Bouma (Sliedrecht), M. de Jonge (Voorburg) en J. D. Smit (Maas-tricht). Deze commissie zal dus met een 'breder' advies inzake de vrouw in het diakenambt moeten komen, een advies dat ruim voor de volgende Landelijke Vergadering bij de kerkeraden moet liggen.

Kerkelijke examens

Dit punt prijkte reeds verscheidene malen op de agenda van de Landelijke Vergadering, maar was nog steeds niet afgehandeld. Vanuit de regio Dordrecht-Gorinchem was in het voorjaar van 1984 een voorstel naar de Landelijke Vergadering gestuurd, en op dat voorstel waren verscheidene amendementen ingediend. Een commissie bestaande uit de predikanten Biewenga, De Groot en Van Keulen had verschillende alternatieven naast elkaar gelegd, waaruit de LV een keuze diende te maken. Over het toelatingsonderzoek was al beslist (het onderzoek om beroepbaar gesteld te kunnen worden in onze kerken).

De voorkeur van de afgevaardigden voor de verschillende alternatieven bleek elkaar weinig te ontlopen; uiteindelijk bleek een krappe meerderheid te kiezen voor de lijn waarbij het zwaartepunt blijft liggen bij het eerste onderzoek, en de kerken bij de vorm van het tweede onderzoek wat meer vrijheid wordt gelaten. Tenslotte werd ook nog het onderzoek voor het verlenen van preekconsent besproken, en daarmee was het onderwerp „kerkelijke examens” afgehandeld.

Financiën

Deze tiende zitting van de Landelijke Vergadering was tevens de laatste bijeenkomst. De penningmeester (broeder Nijmeier uit Enschede) verschaftte de afgevaardigden een zeer gedetailleerd overzicht van de kosten die totnutoe zijn gemaakt: van de broodjes en de reiskosten tot de huur van de aula en de kosten die door de kommissies zijn gemaakt. Hij stelde voor om de kerken jaarlijks een bedrag te vragen voor de kosten van het kerkverband, om daarmee te voorkomen dat de kerken in jaren dat de LV bijeenkomt plotseling met een hoge aanslag te maken krijgen. Want hoewel de kosten van het Nederlands Gereformeerde kerkverband in vergelijking tot andere kerken laag zijn, toch moet er rekening mee worden gehouden dat de bedragen niet altijd gemakkelijk zijn op te brengen. De afgevaardigden voelden wel voor deze redenering, maar stelden tevens voor dat de financiën dan ook zouden moeten worden beheerd door een (kleine) permanente commissie.

Ten einde

Daarna betrad de 'assessor', ds H. Smit uit Barendrecht, het spreekgestoelte. In een humoristisch betoog met een serieuze ondertoon bedankte hij praeses Meulink voor de wijze waarop hij de Landelijke Vergadering geleid had. Ook zei hij gebodigd te zijn geweest door de openingstoespraken van de voorzitter, toespraken waarin steeds weer werd gewezen op de macht van God en op onze afhankelijkheid van de Here alleen. Ook ging de dank van ds Smit, en met hem van de andere afgevaardigden, uit naar al die mensen uit Enschede die (meestal achter de schermen) hadden gezorgd voor een goede voortgang van de zittingen van deze Landelijke Vergadering. Voorzitter Meulink karakteriseerde de Landelijke Vergadering van Enschede als een vergadering van onze kerken waarbij — ondanks enkele zeer

moeilijke agendapunten — toch in openheid en rust, met weinig aanvaringen, met elkaar gesproken kon worden. „Ik hoop dat onze besluiten tot het welzijn van onze kerken zullen zijn”, zo besloot broeder Meulink zijn betoog.

Daarmee kwam er een einde aan de Landelijke Vergadering van Enschede. Tien maal waren de afgevaardigden van de kerken uit het hele land bij elkaar geweest.

De volgende Landelijke Vergadering zal, als de Heere het wil, in het voorjaar van 1988 bij elkaar komen. Wáár, dát is nog niet bekend.

(Wegens vertraagde bezorging door de PTT een week later gepubliceerd dan de bedoeling was.)

Kerknieuws

Langerak

Ds W. H. Louwerse heeft het „beroep”, dat op hem is gedaan om luchtmachtpredikant te worden, aangenomen.

Met ingang van 6 mei 1986 is de gemeente vakant.

Beroepbaarstelling

Door de regio Arnhem is beroepbaar gesteld:

T. Baron, Eekschillersdreef 510, 7328 LH Apeldoorn, tel. 055-420259;

P. Kurpershoek, Germanenlaan 148, 7312 JC Apeldoorn, tel. 055-558653.

Beroepen

te Neede en Aalten-Winterswijk: cand. P. Kurpershoek te Apeldoorn.

T.S.B.-sekretariaat

Met ingang van 4 april is het adres van het TSB-sekretariaat: Mark Janssens, Zevenhuizenseweg 48, 7322 HD Apeldoorn, tel. m.i.v. 24 april 055-660558.

Ned. Geref. Kerk van Heerenveen

Op zaterdag 22 maart nam de Ned. Geref. Kerk van Heerenveen officieel haar gemeentecentrum in gebruik. Dit gemeentecentrum bestaat uit kerkeraadskamer, vergaderzaal (voor ong. 60 personen), hal, keuken en toiletten.

Naast dit gemeentecentrum bevindt zich een pastorie. Gemeentecentrum en pastorie zijn gebouwd door Busstra B.V. te Luinjeberd, terwijl diverse gemeentelieden onderdelen van het bouwwerk hebben verzorgd.

Wanneer de gemeente over voldoende financiële middelen beschikt, zal het geheel worden

uitgebreid met een kerkzaal voor ong. 200 personen.

Het totaalontwerp van pastorie, gemeentecentrum en kerkzaal is van architect Sipma te Heerenveen en is begroot op ong. f 800.000,—.

Adres van pastorie en gemeentecentrum: Oude Veenscheiding 15, 8446 LC Heerenveen, tel. 05130-20476.

Stichting Emeritaatsvoorziening „S.E.V.”

De voorjaarsvergadering met de aangesloten kerken zal dit jaar worden gehouden op woensdag, 28 mei, in de Jeruzalemkerk te Utrecht, Troosterlaan 65. Aanvang 19.30 uur.

Vreugdevolle overeenstemming steun aan Soemba; vergadering SOS-Conventsbestuur 21 maart

Op de Landelijke Vergadering van de Ned. Geref. kerken namen men het besluit om in te stemmen met het advies van de Commissie Buitenlandse Kerken.

Dit advies houdt in (verkort):

— De Vrijgemaakte kerken op Soemba zijn zelfstandige kerken.

— Ds P. P. Goossens is en blijft predikant van deze kerken.

— De Nederl. Geref. kerken hebben een bijzondere verantwoordelijkheid, om, zoveel als mogelijk is, de materiële nood op Soemba te lenigen.

— De Land. Verg. adviseert dan ook aan de Soembanese kerken zich tot de Ned. Geref. kerken te wenden om financiële steun, waarbij desgevraagd de vereniging SOS bereid is haar diensten te verlenen.

Tot zover het besluit.

Momenteel wordt de fondswerfing van het honorarium van ds P. P. Goossens (en nog enkele andere zaken) verzorgd door een groep van Samenwerkende Kerken, het zgn. Convent.

Op 21 maart hebben het bestuur van dit Convent en het bestuur van SOS gezamenlijk vergaderd. In afwachting van het antwoord van de Soembanese kerken sprak men over het besluit van de Landelijke Vergadering.

Met vreugde werd geconstateerd, dat de aanwezigen het eens zijn over de uitvoering van het besluit.

Het Conventsbestuur wil, als het verzoek van de Soembanese kerken binnenkomt, de fondswerfing voor het honorarium van ds P. P. Goossens zo spoedig mogelijk overdragen.

Het bestuur van SOS is bereid op een eventueel verzoek van de Soembanese kerken in te

gaan en haar diensten aan te bieden, zoals hulp bij de fondswerving in Nederland.

Het werk op Soemba met ds P. P. Goossens mag doorgaan!

Men is het erover eens, dat het overdragen van de fondswerving zo soepel en harmonieus mogelijk moet verlopen.

Er zal door de Vereniging SOS en het Conventsbestuur een kleine commissie worden benoemd, die reeds de nodige maatregelen op financieel gebied zal voorbereiden.

Op korte termijn is het Conventsbestuur echter nog verantwoordelijk voor het verzamelen van de financiën voor het honorarium van ds P. P. Goossens.

De penningmeester van het Conventsbestuur deelt mee, dat op 20 maart ongeveer f 2.000,— in kas is, met een achterstand aan te betalen pensioen-premie van f 10.000,—. In april en volgende maanden moet honorarium worden betaald. Een actie om de afwachting houding van de kerken te doorbreken is ingezet.

Het bovenstaande vreugdevolle bericht moge leiden tot een stroom van flinke bijdragen op postgiro 16.87.238 van de Penningmeester Zending op Soemba Ned. Geref. Kerken, Fazantstraat 45, Maassluis.

Artsen gevraagd

Op het ogenblik is er een aantal vacatures voor artsen in Bophuthatswana (Zuid-Afrika).

Voor verschillende ziekenhuizen worden er dringend artsen gezocht. Het werk is veelzijdig en omvat behalve werk in de polikliniek en de zalen ook het doen van operaties, het geven van narcose en werk in de buitenklinieken. Ervaring vooral in moeder- en kindzorg en chirurgie is wenselijk maar niet vereist.

Verdere inlichtingen kunnen ingewonnen worden bij:

1. W. B. Barendregt, arts
Waalstraat 97
3171 BC Poortugaal
tel. 01890-17643
2. W. de Jonge
Troelstrakade 195
2531 AD 's-Gravenhage
tel. 070-893239
3. M. de Jonge, arts
p/a Troelstrakade 195
2531 AD 's-Gravenhage
tel. 070-893239 (in de periode 3 mei 1986—26 juni 1986)
4. Secretary
Department of Health and Social Welfare
Private Bag X2068
MAFIKENG
8670
BOPHUTHATSWANA

Advertentie



Vrijdag 18 april a.s.
van 13.30-16.30 uur open middag
meld je je eerst?

KOM EENS 'N DAGJE KIJKEN

Wees een dag onze gast, volg een aantal lessen en eet met ons mee.

We vertellen je graag wat over onze eenjarige vormingskursus, waarin je je grondig leert oriënteren op je plaats t.o.v. God, de kerk en de samenleving. Ook vertellen we je graag iets over onze driejarige opleiding, waarin je wordt toegerust tot werk in de kerken, in het godsdienstonderwijs, bij christelijke organisaties of in de zending.

In beide opleidingen schenken we veel aandacht aan persoonlijke vorming.

Je bent welkom! (Maak je wel eerst een afspraak?)

P.S. Onze folder is gauw aangevraagd.

Wie weet blijf je een jaar (of drie)



Reformatische Bijbelschool
Krakelingweg 10 - 3707 HV Zeist
Tel. 03404-24166

- Advertenties moeten uiterlijk dinsdagmorgen 10.00 uur ter drukkerij zijn.
- Advertenties met een foto of tekening 1 week voor verschijning van dit blad!

Opbouw-uitgaven

Sinds enige tijd is de brochure „De plaats van de vrouw in de gemeente”, tweede druk, uitverkocht. Inmiddels is de **derde druk** gereed gekomen, zodat de brochure weer verkrijgbaar is. Ook zijn nog leverbaar: ds M. R. v. d. Berg, Jeremia, en drs P. J. van Kampen. Anthroposofie.

Voor het bestellen van deze uitgaven kunt u gebruik maken van onderstaande antwoordstrook.

ANTWOORDKAART

Gaarne ontvang ik:

..... ex. „De plaats van de vrouw in de gemeente” à f 4,50.

..... ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij bijbelstudie) à f 10,—.

..... ex. Drs. P. J. van Kampen, Anthroposofie à f 3,50.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten.

De ingevulde bon in een open envelop te zenden naar: Administratie Opbouw, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

„Om Israël kan vandaag
niemand meer heen. Daarom
beveel ik dit boekje van harte aan.”
Ds. L.W.G. Blokhuis, Nederl. Geref.
predikant te Wapenveld



HOE BIDDEN VOOR ISRAËL?

ZEVEN
ARMEN
NAAR DE
HEMEL

Hoe bidden voor Israël? Waarom eigenlijk? En wat moet ik dan bidden? Heeft het trouwens wel zin? Op deze en andere vragen gaat Herman Goudswaard in, in het boek „Zeven armen naar de hemel”. Het biedt een schat aan waardevolle informatie en een groot aantal praktische handreikingen waar christenen hun voordeel mee kunnen doen. Als men onderstaande bon op stuurt, krijgt men het boekje GRATIS thuis gestuurd.

Herman Goudswaard is als full-timer verbonden aan de Near East Ministry (NEM) in Voorthuizen. De NEM wil christenen stimuleren achter Israël te gaan staan, zowel in gebed als metterdaad.

Ja ik wil dat GRATIS boekje van Herman Goudswaard ontvangen

Mijn naam is: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Plaats: _____

Deze bon opsturen naar naar:
Near East Ministry,
Postbus 30, 3780 BA
Voorthuizen.